EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 13. 5. 2015
COM(2015) 258 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2015

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2015

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2015

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2015

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie[3],

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu[4],

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre rast a zamestnanosť nazvanej *Európa 2020*, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík. Táto stratégia sa zameriava na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.

(2) Na základe návrhov Komisie prijala Rada 13. júla 2010 odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení pre hospodárske politiky členských štátov a Únie (na roky 2010 až 2014) a 21. októbra 2010 prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení pre politiky zamestnanosti členských štátov. Tieto akty spoločne tvoria „integrované

[1] Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] COM(2015) 258.
[4] P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

usmernenia“, pričom členské štáty boli vyzvané, aby ich zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

(3) Rada 8. júla 2014 prijala odporúčanie, ktoré sa týkalo národného programu reforiem Írska na rok 2014, a predložila svoje stanovisko k aktualizovanému programu stability Írska na rok 2014. Komisia 28. novembra 2014 v súlade s nariadením (EÚ) č. 473/2013[5] predložila svoje stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Írska na rok 2015[6].

(4) Komisia 28. novembra 2014 prijala ročný prieskum rastu[7], čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2015. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania[8], v ktorej určila Írsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

(5) Európska rada 18. decembra 2014 schválila priority pre oživenie investícií, zrýchlenie štrukturálnych reforiem a vykonávanie zodpovednej fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast.

(6) Komisia 26. februára 2015 uverejnila svoju správu o Írsku na rok 2015[9]. Táto správa obsahovala posúdenie pokroku, ktorý Írsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých 8. júla 2014. Táto správa obsahuje takisto výsledky hĺbkového preskúmania podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Z analýzy Komisie vyplýva záver, že v Írsku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy, ktoré si vyžadujú rozhodné opatrenia politiky a osobitné monitorovanie. Írsko konkrétne dokončilo program finančnej pomoci EÚ/MMF v roku 2013 a v súčasnosti podlieha dohľadu po ukončení programu a dohľadu v rámci európskeho semestra. Napriek výraznému zlepšeniu hospodárskych vyhliadok si niektoré riziká naďalej zasluhujú veľkú pozornosť: vysoké úrovne zadlženosti súkromného a verejného sektora; zostávajúce výzvy vo finančnom sektore, najmä pokiaľ ide o ziskovosť bánk; a prispôsobovanie sa trhu práce, ktorý sa vyznačuje vysokou štrukturálnou nezamestnanosťou.

(7) Írsko 29. apríla 2015 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2015 a 30. apríla 2015 svoj program stability na rok 2015. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

(8) Írsko sa v súčasnosti nachádza v nápravnej časti Paktu stability a rastu. Vo svojom programe stability na rok 2015 plánuje vláda nápravu nadmerného deficitu do roku 2015 v súlade s termínom, ktorý stanovila Rada. Potom do roku 2019 plánuje dosiahnuť strednodobý cieľ, ktorým je vyrovnaný rozpočet v štrukturálnom vyjadrení. Vláda plánuje znížiť celkový deficit na 2,3 % HDP v roku 2015 a premeniť ho do roku 2019 na prebytok vo výške 0,7 % HDP. Podľa programu stability sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP sa zníži zo 109,7 % v roku 2014 na 105,0 % HDP v roku 2015 a postupne na úroveň 89,4 % HDP v roku 2019. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je na rok 2015 priaznivý a na rok 2016 vierohodný. Na základe prognózy Komisie z jari 2015 sa do roku 2015 predpokladá včasná a trvalá náprava nadmerného deficitu.

[5] Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 11.
[6] C(2014) 8803 final.
[7] COM(2014) 902.
[8] COM(2014) 904.
[9] SWD(2015) 27 final.

Odhaduje sa, že fiškálne úsilie v rokoch 2011 až 2015 bude nižšie než odporúčané úsilie, ale množstvo diskrečných opatrení prijatých v rámci programu a neskôr je v súlade s tým, čo sa vyžadovalo. Írsko sa za predpokladu, že dôjde k včasnej a trvalej náprave nadmerného deficitu podľa plánu, bude od roku 2016 nachádzať v preventívnej časti paktu. Opatrenia na podporu naplánovaných cieľových deficitov a pokroku smerom k dosiahnutiu strednodobého cieľa od roku 2016 neboli stanovené dostatočne podrobne. Preto sa na základe prognózy Komisie z jari 2015 zdá, že existuje riziko významnej odchýlky od požadovanej úpravy smerom k dosiahnutiu strednodobého cieľa v roku 2016 a v danom roku budú potrebné ďalšie štrukturálne opatrenia. Rada na základe svojho posúdenia programu stability a s ohľadom na prognózu Komisie z jari 2015 zastáva názor, že existuje riziko, že Írsko nedodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

(9) Daňové reformy prispeli k fiškálnej úprave, ale existuje ďalší priestor na zníženie narušenia, zlepšenie efektívnosti daňového systému a zvýšenie jeho rastu a environmentálnej prijateľnosti. Zdaňovanie nehnuteľného majetku sa zmenilo na periodickú daň, ale jej základ je stále pomerne úzky, keďže niektoré nebytové nehnuteľnosti zostávajú mimo daňovej siete. Zdaneniu práce chýba v dôsledku zložitých sociálnych príspevkov jednoduchosť. Daňové základy spotrebných a environmentálnych daní sú obmedzované zníženými sadzbami a výnimkami. Nulové a znížené sadzby dane z pridanej hodnoty sú menej účinné ako priemer EÚ a zdá sa, že neexistuje systematické hodnotenie týchto daňových výdavkov. Existuje priestor na zlepšenie účinnosti nástrojov environmentálnych daní a odstránenie dotácií škodlivých pre životné prostredie. Nedávne zmeny pravidiel daňového sídla sú vítané, hoci posúdenie ich vplyvu môže zabrať určitý čas. V posledných rokoch sa uskutočnili významné reformy fiškálneho rámca. Očakáva sa, že nové pravidlá a postupy, najmä rámec strednodobých výdavkov, poskytnú záruku proti procyklickej fiškálnej politike a pre fiškálnu udržateľnosť majú zásadný význam. Avšak podľa súčasných pravidiel má vláda široký priestor na zvýšenie výdavkových stropov nad rámec vopred stanovených limitov, čo oslabuje strednodobé rozpočtové plány.

(10) Verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť sú relatívne vysoké, aj keď ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva vo všeobecnosti nie sú lepšie ako inde v EÚ. V posledných rokoch sa dosiahla väčšia účinnosť. Avšak zdravotníctvo potrebuje hlbšie štrukturálne reformy, aby v súvislosti so starnutím obyvateľstva obmedzil očakávané zvýšenie nákladov a zachoval priaznivé výsledky v oblasti zdravotníctva. Írsko plánuje v strednodobom horizonte zaviesť jednopilierový systém všeobecného zdravotného poistenia a v rámci budúcej stratégie v oblasti zdravia realizuje reformy. Pri zavádzaní všeobecného zdravotného poistenia sa realizujú prechodné kroky, ktorých cieľom je riešiť niektoré z naliehavých výziev a zlepšiť nákladovú účinnosť. V oblasti zvyšovania nákladovej účinnosti má veľký potenciál účinné zavádzanie nástrojov elektronického zdravotníctva, financovanie založené na činnosti a zlepšená prax predpisovania liekov. Zároveň je tu stále priestor na zníženie verejných výdavkov na lieky, najmä patentovaných liekov, ktoré sú výrazne nad priemerom EÚ.

(11) Írsko má jeden z najvyšších podielov ľudí žijúcich v domácnostiach s „nízkou pracovnou intenzitou“ v EÚ. Spôsobuje to vážne sociálne výzvy a zvyšuje riziko chudoby detí. Keďže nízka pracovná intenzita je mimoriadne závažná u rodín s jedným rodičom, podiel detí, ktoré žijú v domácnostiach s nízkou pracovnou intenzitou, je takmer trikrát vyšší ako priemer EÚ. Určitý pokrok sa dosiahol pri

riešení lokalít, kde sa vyskytujú pasce nečinnosti, zmenou fungovania niektorých sociálnych dávok. Napriek tomu zostáva prístup k celodennej starostlivosti o deti obmedzený a drahý, čo je prekážkou účasti žien a osamelých rodičov na trhu práce.

(12) So silnejším makroekonomickým prostredím sa celková situácia MSP zlepšila, tie však čelia veľmi odlišným finančným situáciám; pomerne malá časť stále trpí zostávajúcimi problémami a koncentráciou ďalších potrieb znižovania pákového efektu sektora. Dopyt po úveroch takisto vykazuje známky oživenia. MSP sú v prípade investícií aj naďalej do veľkej miery závislé od financovania bánk a nebankové zdroje financií sú pomerne slabo rozvinuté. Ako oživenie získava na dynamike a domáci dopyt sa obnovuje, je pravdepodobné, že pokiaľ úverové kanály nebudú primerane opravené a finančné zdroje diverzifikované, dôjde k zvýšeniu obmedzení na strane ponuky; čo bude mať z hľadiska vývoja rastu a investícií zásadný význam. Boli prijaté významné politické iniciatívy na podporu prístupu MSP k financovaniu a s cieľom ponúkať nové produkty s dlhším trvaním. To zahŕňa vytvorenie Strategickej bankovej spoločnosti Írska (SBCI), Strategického investičného fondu Írska (ISIF) a iných systémov. Avšak využívanie niektorých týchto schém bolo doteraz minimálne a účinnosť a vplyv SBCI a ISIF možno posudzovať len na základe skúseností.

(13) Írsko dosiahlo dobrý pokrok v reštrukturalizácii, znižovaní počtu pracovníkov a rekapitalizácii svojich domácich bánk. Profily financovania bánk sa vrátili do normálu a ziskovosť sa naďalej zlepšuje. Staré výzvy však zostávajú kritické. Veľký objem nesplácaných úverov klesá len pomaly a naďalej vplýva na schopnosť bánk podporovať hospodárske oživenie. Takéto úvery predstavovali 23,2 % celkových úverov v troch hlavných domácich bankách v štvrtom štvrťroku roku 2014, čo predstavuje jednu z najvyšších mier v EÚ. Zatiaľ čo banky naďalej plnia svoje ciele stanovené pre riešenie hypotekárnych nedoplatkov, počet nedoplatkov s najdlhšou dobou splatnosti (viac ako 720 dní) sa naďalej zvyšuje, pričom v štvrtom štvrťroku roku 2014 dosiahol 9,8 % celkových zostatkov úverov. Pokrok sa dosiahol v zavádzaní udržateľných reštrukturalizačných riešení; v apríli Centrálna banka Írska požiadala banky, aby do konca roka 2015 mali pripravené riešenia pre veľkú väčšinu dlžníkov. Banky sa však výrazne spoliehajú na štandardné obmedzovacie techniky sebakontroly zahŕňajúce zmenu splátok istiny alebo úroku, ale nie zníženie obidvoch. Banky sa aj naďalej do veľkej miery spoliehajú na súdne konanie ako na spôsob, ako presvedčiť zákazníkov s nedoplatkami, aby začali spolupracovať. Plánované zavedenie centrálneho úverového registra pokročilo len pomaly, hoci je kľúčom k zlepšeniu kontroly, schvaľovaniu úverov a riadeniu rizík.

(14) Situácia na trhu práce sa od roku 2013 zlepšila vďaka obnoveniu vytvárania pracovných miest v súkromnom sektore a stálemu znižovaniu nezamestnanosti. Napriek tomu je miera nezamestnanosti stále vysoká a dlhodobá nezamestnanosť naďalej vyvoláva vážne obavy. Existuje riziko, že určitá cyklická nezamestnanosť by sa mohla stať štrukturálnou, keďže s obnovou rovnováhy hospodárstva sa objavil nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Nezamestnanosť mladých ľudí je stále oveľa vyššia ako v období pred krízou. Aktivačné reformy dosiahli v posledných rokoch významný pokrok, no pretrvávajú určité obavy súvisiace s účinnosťou existujúcich aktivačných politík a programov odbornej prípravy a schopnosti služieb zamestnanosti dosahovať požadovanú úroveň. Iniciatíva „Job Path“, ktorá sa nedávno začala, predstavuje pozitívny vývoj; jej účinnosť sa však bude musieť otestovať. V minulosti systém ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy

nebol účinný pri poskytovaní takého typu zručností, ktorý hospodárstvo s obnovenou rovnováhou potrebovalo a reformy začali len nedávno.

(15) Náklady na právne služby zostávajú vyššie a stále sa musia upravovať v súlade s inými profesionálnymi službami. Úprava je dôležitá, pretože právne služby sú vstupom pre všetky sektory hospodárstva a náklady na ne majú vplyv na konkurencieschopnosť Írska. Reforma regulačného rámca pre právne služby s cieľom zvýšiť hospodársku súťaž a znížiť náklady je dlhodobý projekt, ku ktorému sa orgány zaviazali. Avšak zákon o regulácii právnych služieb uverejnený v roku 2011 ešte nebol schválený. Okrem toho skutočné zníženie nákladov možno dosiahnuť len vtedy, ak sa ustanovenia týkajúce sa zvyšovania hospodárskej súťaže a znižovania nákladov plánovaného regulačného rámca zachovajú a začlenia sa do nariadení, ktoré majú byť vydané právnymi službami regulačného orgánu, ktorý sa má zriadiť. Komisia bude preto v kontexte európskeho semestra naďalej monitorovať pokrok v tejto oblasti.

(16) Komisia vykonala v rámci európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Írska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2015. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Írsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Írsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Európskej únie zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Odporúčania v rámci európskeho semestra sa premietli do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 4.

(17) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability Írska a jej stanovisko[10] je premietnuté najmä do ďalej uvedených odporúčaní 1 a 2.

(18) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a na základe tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem a jej program stability. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 a 4.

(19) V rámci Európskeho semestra Komisia takisto vykonala analýzu hospodárskej politiky eurozóny ako celku. Na základe tejto analýzy Rada vydala jednotlivé odporúčania adresované členským štátom, ktorých menou je euro. Írsko by malo takisto zabezpečiť úplné a včasné vykonanie týchto odporúčaní,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Írsko v rokoch 2015 a 2016 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť trvalú nápravu nadmerného deficitu v roku 2015. Dosiahnuť fiškálnu úpravu vo výške 0,6 % HDP smerom k strednodobému cieľu v roku 2016. Využiť neočakávané zisky z lepšieho využívania ekonomických a finančných podmienok na zrýchlenie zníženia deficitu a dlhu. Obmedziť existujúce diskrečné právomoci s cieľom zvýšiť výdavkové stropy nad rámec špecifických a vopred stanovených limitov. Rozšíriť daňový základ a preskúmať daňové výdavky vrátane daní z pridanej hodnoty.

2. Prijať opatrenia na zvýšenie nákladovej účinnosti systému zdravotnej starostlivosti napr. prostredníctvom zníženia výdavkov na patentované lieky a postupného

[10] Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

zavádzania primeranej praxe predpisovania liekov. Zaviesť financovanie založené na činnosti v rámci celého systému zdravotnej starostlivosti.

3. Podniknúť kroky na zvýšenie pracovnej intenzity domácností a na riešenie rizika chudoby detí obmedzením odnímania dávok a doplnkových platieb pri návrate do zamestnania a prostredníctvom lepšieho prístupu k cenovo dostupnej celodennej starostlivosti o deti.

4. Dokončiť trvalé reštrukturalizačné riešenia pre veľkú väčšinu hypotekárnych nedoplatkov do konca roku 2015 a posilniť monitorovacie opatrenia centrálnej banky Írska. Zabezpečiť, aby reštrukturalizačné riešenia týkajúce sa úverov pre ohrozené MSP a zvyškových komerčných úverov na nehnuteľnosti boli udržateľné, a to prostredníctvom ďalšieho posudzovania výkonnosti bánk v porovnaní s ich vlastnými cieľmi. Podniknúť potrebné kroky s cieľom zabezpečiť uvedenie centrálneho úverového registra do roku 2016 do prevádzky.

V Bruseli

Za Radu
predseda